

Gazdasági hírek

CSOMAFÁY FERENC

Európát a digitális nemzedék vezetheti ki a gazdasági válságból

Az Európai Bizottság digitális versenyképességről szóló jelentéséből kiderül: az európaiak 56 százaléka rendszeresen használja az Internetet, közülük 80 százalék nagy sebességű Internet-kapcsolattal rendelkezik. Ennek alapján 114 millió előfizetőjével Európa világelső a szélessávú Internet elterjedtségében, ami szakértők szerint a versenyt ösztönző piaci szabályozásnak és az alacsony áraknak köszönhető.

2005 óta jelentős előrelépést sikerült elérni az Internet-használat terén Írorszában, Csehországban, Franciaországban, Magyarországon, Lettországon és Litvániában. A jelentés ugyanakkor arra is rávilágít, hogy a kontinensen nagy egyenlőtlenségek figyelhetők meg az új technológiák terén: az idősek, munkanélküliek és vidéki területeken élők nagy része sohasem használja a világhálót.

A jelentés szerint Európa további eredményeket is elérhet, amint a digitális technológián felövő, most 16–24 év közötti fiatal nemzedék a növekedés és az innováció irányába ható, jelentős tényezővé válik a piacon. Az Internet-használat mértéke ugrásszerűen meg fog emelkedni, amikor a „digitális generáció” megkezdi szakmai pályafutását, és egyre fokozottabban alakítja és uralja a piaci tendenciákat.

A digitális gazdaságban rejlő lehetőségek kiaknázása elengedhetetlen ahhoz, hogy Európa tartósan kilábaljon a válságból. Ahhoz azonban, hogy Európa a digitális technológiák terén meglévő előnyét a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés szolgálatába állíthassa, a tagországoknak együtt kell működniük az új piacot gátló akadályok felszámolásában.

Túlzott deficit

Újabb kilenc tagállam – köztük Németország – ellen indít eljárást az államháztartási hiány túlzott mértéke miatt az Európai Unió. A 27 uniós ország közül így már 20 ellen folyik majd eljárás a hiánynak a bruttó hazai termékhez (GDP) viszonyított 3 százalékosnál magasabb szintje miatt. A napokban Németország mellett Ausztria, Belgium, Csehország, Olaszország, Hollandia, Portugália, Szlovákia és Szlovénia kapott figyelmeztetést Brüsszeltől. Joaquín Almunia pénzügyi biztos ugyanakkor azt is jelezte: a bizottság továbbra is megérti, hogy a nemzetközi pénzügyi válság miatt az élénkülés kezdetéig támogatni kell a gazdaságot a tagországokban.

A bizottságnak kötelessége jogi lépéseket tenni, ha az államháztartási hiány eléri az említett szintet. Az Európai Bizottság ugyanakkor a válság miatt annyiban módosított eddigi gyakorlatán, hogy nem siet határidőt szabni a deficit leszorítására, vagyis a szokásosnál hosszabb időszakot engedélyez a kiigazításra, függővé téve azt a válság alakulásától is.

Korábbi döntések alapján Görögországnak jövőre, Magyarországnak, Litvániának és Romániának 2011 végére, Franciaországnak, Lengyelországnak és Spanyolországnak 2012-re, Írországnak pedig 2013-ra kell az előírt szintre csökkentenie hiányát. Franciaország, Málta és Lettország ellen jelenleg folyik szabálysértési eljárás a túlzott deficit miatt.

Jövőre újratárgyalják a banki adatok átadásáról szóló megállapodást

Az EP-képviselők nyomására az EU Tanácsa elfogadta, hogy jövőre újratárgyalják az Egyesült Államokkal a banki adatok átadásáról szóló megállapodást. Ekkorra – a Lisszaboni Szerződés életbe lépése esetén – az Európai Parlament döntési jogkörrel rendelkezhet ezen a területen.

Az EP által elfogadott állásfoglalás szerint az amerikai hatóságoknak kizárólag a terrorizmus elleni harc érdekében szabad átadni adatokat, és azokat csak az arányosság követelményének tiszteletben tartásával lehet tárolni, illetve használni.

A képviselők szerint megfelelő egyensúlyt kell kialakítani a biztonsági intézkedések és a szabadságjogok védelme között. Az EU polgárainak és az itteni cégeknek megfelelő jogi védelemben kell részesülniük, és jogorvoslati mechanizmusokat kell létrehozni a visszaélések elkerülése érdekében – áll a szövegben.

Az EP szabadságjogokkal foglalkozó szakbizottsága aggodalmának adott hangot amiatt, hogy a banki adatok átadásáról szóló köztes egyezmény tárgyalásából kihagyták az Európai Parlamentet. A Tanács nevében Beatrice Ask svéd igazságügy miniszter bejelentette: a most tárgyalt egyezmény nem lesz hatályban 12 hónapnál hosszabb ideig. Jacques Barrot EU-biztos hozzátette, a Lisszaboni Szerződés elfogadása esetén azonnal újratárgyalják a szöveget. Ebben az esetben az EP mondhatja ki a döntő szót a kérdésben.

Az EP-képviselők az állásfoglalásban úgy vélik, nem volt helyes az egyezménykötés jogalapjának megválasztása. Júliusban az uniós miniszterek egyhangúan tárgyalási felhatalmazást adtak az Európai Bizottságnak, anélkül, hogy a döntésbe bevonták volna az Európai Parlamentet. Ez – a képviselők véleménye szerint – szemben áll a Tanács jogi szolgálatának véleményével, amely szerint az ügy közösségi hatáskörbe tartozik.

Vonzó a rendőri szakma

Az ország minden megyéjéből érkeztek felvételizők a kolozsvári Septimiu Mureşan Rendőrképző Iskola által meghirdetett felvételire. A 300 helyre 1831-en jelentkeztek, köztük 521 lány. Etnikai szempontból a jelentkezők között 1780 volt román, felvételizett továbbá 42 magyar, 8 roma és 1 szlovák nemzetiségű fiatal.

Minőségi bortermelés

A bortermelők nem búsulnak, legalábbis ez derült ki a Németországban, Düsseldorfban megrendezett Prowein elnevezésű bortermelői kiállításon. A krízis ellenére a nemzetközi kiállítás látogatóinak száma rekordot döntött – statisztikai adatok szerint is a legkedveltebb ital a könnyű vörös bor, valamint azok a koktélok, amelyek bort tartalmaznak.

A kiállításon több mint 3000 kiállító vett részt, ami 12,3 százalékkal több a tavalyi értéknél. Nagyon nagy volt a skandináv államokból érkezett kiállítók száma, akiket a Benelux államok bortermelői, majd a magyarok, svájciak és a szlovákok követtek, de a kiállításnak voltak afrikai vendégei is, Egyiptomból és Algériából, akik első alkalommal vettek részt a világ egyik legnagyobb ilyen jellegű kiállításán.

A „Bor barátai” elnevezésű pavilonban olívaolajat, bazsalikom ecetet, különböző pástétomokat és szószokat, valamint csokoládéféleségeket kínáltak a rendezők, akik mindezekhez megtalálták azokat a borokat, amelyek a gurmánok számára még élvezetesebbé tették az ízeket.

A 156 négyzetméteren kiállító 17 magyar borász által felvonultatott kínálat igen nagy népszerűségnek örvendett a látogatók körében. Amint Nemes Rickhárd, a Hungarian Wine Marketing Agency ügyintézője elmondta, ez természetes következménye volt annak, hogy Magyarországon 60 ezer hektáron termelnek szőlőt, és Németország az egyik legnagyobb piaca a magyar bortermelőknél.

A kiállításon bebizonyosodott, hogy a fogyasztók a könnyű, gyümölcsös aromával rendelkező borokat részesítik előnyben, de szakértők szerint a jövőben népszerűek lesznek a száraz rizling és hárslevelű borok.

A pálinka is lépést tart

Magyarországon létrejött a Pálinka Céh Egyesület. Az egységes célokért, vagyis a minőségi termékekért küzdő pálinkafőző manufaktúrák ráébredtek arra, hogy – a borászokhoz hasonlóan – szervezetbe tömörülve tudják a leginkább érvényesíteni érdekeiket, ezért létrehozták az egyesületet. A Pannon Bormíves Céh Egyesület célkitűzéseire hasonlóan a pálinkakészítők is a tradíci-

ők ápolását, a kiváló minőséget, és a kulturált italfogyasztást tüzték zászlajukra. A hagyományok ápolására kitűnő alkalomnak bizonyult például a pannonhalmi Szent Márton nap ünnepi eseménysorozatához való csatlakozás.

A cég a közeljövőben olyan problémákat igyekszik megvizsgálni és megoldani, mint például a szakmán belüli széthúzás és az ebből adódó egységes szemlélet hiánya, a pálinkatörvény hiányosságai (kettős törvénykezés pl. a törköly esetében), az előírások betartatásának ellenőrzése és a szankcionálás hiánya, a megtévesztő jelöléssel forgalomba kerülő termékek, illetve az egységes kommunikáció hiányának köszönhetően alul vagy tévesen informált fogyasztók. E célok elérésére többek között hazai és külföldi tanulmányutakat szerveznek (pl. Franciaországba és Romániába), és a kereskedelmi hálózatok vezetőivel tárgyalásokat kezdeményeznek kiemelt „pálinkapolcok” kialakításáról, továbbá dolgoznak a pálinkazárjegy bevezetésének elfogadtatásán, védjegy bevezetésén és a védjegy használatának szakmai síkon történő szabályzásának kidolgozásán.

A szakmai szervezetekkel közösen feladatot vállal a pálinkával kapcsolatos szabályozások, rendeletek, törvénytervezetek előkészítésében, a pálinka eredetvédeltségének érdekében és ellenőrzöttségében, valamint a Pálinka Nemzeti Tanács létrejöttében.

A tagok az önkorlátozó rendszabályokat önkéntesen vállalják, valamint – az etikus magatartással együtt járó – szabad betekintést nyújtanak pincéjükbe, és ez által szakmai munkájukba, amelynek minőségi voltát számos hazai és külföldi díj bizonyít.

*

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) és az Agrármarketing Centrum (AMC) képviselői nemrég közös sajtótájékoztatón jelentették be Agrádon a Pálinka Nemzeti Tanács megalakulását. A Pálinka Nemzeti Tanács 13 tagú szakmai testület, tagjai közül két személyt az agrárminiszter, egyet az adópolitikáért felelős miniszter, 10-et pedig a szakmai szervezetek jelölnek. Mindannyiukat az agrárminiszter kéri fel a tisztségre, és megbízatásuk 3 évre szól. A tanács tagjai maguk közül választják meg az elnököt.

A pálinka nevet csak a Magyarországon készült valódi gyümölcspárlat viselheti. A Tanács feladata, hogy megszervezze és felügyelje a pálinka minőségellenőrzését, eredetvédelmét, kidolgozza a Nemzeti Pálinka Stratégiát, óvja és ápolja a pálinkához kapcsolódó nemzeti hagyományokat.

Félsiker a hazai roncsprogramon

Az idei roncsautó-program keretében 60 ezer öreg autót szándékoztak kivonni a hatóságok a forgalomból, ám a szeptember 1-jén elindult harmadik, utolsó programszakasz kezdetéig még csak 31 500-at sikerült.

A környezetvédelmi tárcavezető nemrég tett nyilatkozata szerint jövőtől egy igénylő akár három régi autót is bontóba vihetne az új jármű vásárlása előtt, így az állami ártámogatás meghaladná a 2500 eurót.

A javaslat szerint jövőtől a 10 évnél öregebb járművek forgalomból kivonása esetén nem a roncsprogramban most adott 3800 lejes árpótléket adnák az ügyfélnek, hanem egy azonos névértékű értékjegyet. Az új jármű vásárlásakor egy vevő legtöbb három ilyen értékjegyet válthatna be a programban részt vevő autókereskedőknél. Így a támogatás értéke elvileg meg is haladná például a hasonló németországi programban nyújtott állami kedvezmény értékét. Gyakorlatilag viszont a kérdés bonyolultabb, hiszen ha az ügyfélnek van egy tíz évnél idősebb járműve, akkor még két öreg gépkocsi adásvételét és bontóba vitelét kellene megszerveznie a maximális támogatás megszerzéséért, ami nem csak többhetes ügyintézéssel jár, hanem a jelentkező valós nyereségét is csökkenti.

Az autóiiparát támogató Németország által bevezetett roncsprogramban egy öreg kocsi bontóba vitele esetén 2000 eurós támogatást adott az állam az új autó vásárlásakor, és hatalmas sikere volt a kezdeményezésnek. Ha figyelembe vesszük, hogy a két piacon nem egyforma árú autókra áhítoznak a megcélzott vásárlók, nem nehéz kitalálni, hogy a támogatás összegének megemelése valószínűleg jelentősen növelné az érdeklődést Romániában is. Az új kedvezmény várható hatását egyelőre csak tippelni lehet, azonban az idei első két programszakasz láttán az a következtetés, hogy az eddigi könnyítések nem növelték az érdeklődést. A roncsprogram tavaszi szakaszában nyolcezer autó maradt a kereskedők nyakán, így a június–augusztus közötti második szakaszra már változtattak az ügyfeleknek nyújtott feltételeken: lízingszerződéssel vásárolt új kocsira is adtak támogatást, illetve könnyű haszongépjárműveket is lehetett vásárolni ilyen úton, sőt, a vásárlók majdnem új, de már használt jármű után is megkaphatták a támogatást. A módosított feltételekkel sem sikerült azonban értékesíteni a második szakaszban eladható autóknak legalább a felét: 28 500-as autókeretből csak 13 300 új jármű talált így gazdára.

A felhasználatlan keretet hozzáadták a program harmadik, szeptembertől decemberig tartó szakaszában kedvezményesen eladható számhoz, így összesen 28 500 új autót lehet még vásárolni a roncsprogramban. Most már jogi személyek is igényelhetik a támogatást, de így sem biztos, hogy az egész évre számított 60 ezres keretet sikerül értékesíteni, hiszen ahhoz a harmadik szakaszban szinte ugyanannyi új autónak kellene elkelnie, mint az első kettőben együttvéve.

Kritizálják a roncsprémiumot

Claus Leggewie, az esseni Kultúratudományi Intézet igazgatója és Harald Welzer, a Witten/Herdecke Egyetem szociálpszichológia-professzora A világ

vége, ahogyan eddig ismertük – Klíma, jövő és a demokrácia esélyei című könyvében úgy véli, a fő probléma az, hogy „a jövő generációkat adóssággal sújtó politika a forrásokat nem az ipari társadalom fenntarthatóságot célzó átalakítására, hanem a jelenleg folyó, elavult üzletmenet fenntartására fordítja”.

A tudósok ennek kapcsán hevesen bírálják a politikai elitet, amiért az a gazdasági válság közepette is rövid távú választási célokat tart szem előtt döntései meghozatalakor. Szerintük a fő kérdés az, hogy a nyugati demokráciák képesek-e úgy fejlődni, hogy közben „jövőképesek” maradjanak: hajlandók-e az elért modernizációs színvonalat arra használni, hogy megtalálják a gazdasági és mindennapi életnek nem a növekedésen, hanem az igazságosságon és az életminőségen alapuló, új formáját?

A professzorok figyelmeztetnek arra, hogy nem csak a természeti erőforrások korlátosak, hanem jelenlegi formájukban könnyen a nyugati modernitás olyan vívmányainak is a végét jelenthetik, mint a piacgazdaság, a civil társadalom vagy a demokrácia. „Bár tudjuk, hogy előbb-utóbb elfogy, felépítettünk egy olyan világot, amelynek léte egyértelműen az olajon nyugszik” – írják könyvükben a szerzők.

Az EU kommunikációs célja 2009-ben

2009. szeptember 24–25.-én tartották meg az erdélyi újságírók idei második képzését *A vasfüggöny leomlásának 20. évfordulója, valamint az Európai Unió Keleti bővítésének 5. évfordulója* címmel.

A rendezvény főszervezői az Europe Direct Regionális Központ, az Északnyugati Régiófejlesztési Ügynökség és a Kolozsvári Professzionális Újságírók Szövetsége (APPC) volt. Nevesebbnél nevesebb előadók tartottak értekezéseket, és a maguk nemében egyedül álló, ritkán látható filmeket vetítettek le a résztvevőknek. Ugyanakkor taglalták a berlini fal leomlásának és az EU-hoz történő csatlakozás gazdasági-politikai következményeit, a világgazdaságra, Európára és Romániára vonatkozólag egyaránt.

A kétnapos tréningen Lia Valendorfean, az Europe Direct Regionális Központ vezetője az EU kommunikációs prioritásairól beszélt. Ezek között szerepelt a klímaváltozás elleni küzdelem, az Európai Parlamenti választás és az újraegyesült Európa 2009-es évfordulója. A kommunikációs cél az, hogy az állampolgárok megértsék az EU politikáját, és magukénak vallják.

Adrian M. Popa, a Kolozsvári Professzionális Újságírók Szövetségének (APPC) elnöke arról a jelentős változásról – a sajtó liberalizációja, a cenzúra megszűnése – beszélt, ami a média világában történt Romániában 1989 óta. A romániai sajtó mennyiségi szempontból is rendkívül nagy változáson ment keresztül, jelentősen megnövekedett a sajtótermékek száma. Az országban jelen-

---

leg több mint 1500 sajtótermék létezik, miközben az előfizetők száma az idő múlásával csökkenő tendenciát mutat.

Julian Fota katonai szakértő, elnöki tanácsos, a Román Nemzetvédelmi Intézet vezetője, a Team Europe tagja *Romániának a NATO-hoz és az EU-hoz való csatlakozása- az új modernizálódás egyik esélye* címmel tartott előadásában elmondta: az ország modernizálása lehetővé, teszi, hogy a különböző válságokkal szemben ellenállóbbak legyünk. A nyugati országok szövetségesei vagyunk – vélte a csatlakozás kapcsán, gazdasági szempontból fontos, hogy a külföldi beruházások száma jelentősen megnőtt. A hazai gazdasági helyzetet árnyaltan elemezte, belátva azt, hogy az ország idén komoly problémákkal küzd. Elavult az infrastruktúra, a termelő szféra s bár az urbanizálódás következtében a lakosság jelentős része városon él, sajnos közöttük megmarad a régi mentalitás, amit az előző a környezet határozott meg. A gazdaság korszerűsítése így sokszor ellenállásba ütközik, ugyanakkor hajlamosak vagyunk arra, hogy a vétkeséget külföldi tényezőkben keressük.

Claudiu N. Coșier, az Észak-nyugati Régiófejlesztési Ügynökség elnöke szerint a fejlődésben strukturális reformokra van szükség. A lakoságnak meg kell érteni ezeknek az értelmét és szükségességét.

Cristian Ivanuş, a Kolozsvári Rádió szerkesztője, aki a közrádió kelet-berlini tudósítója volt, a *Berlini fal leomlása képekben* című filmet mutatta be, amelyben autentikus történelmi képek láthatók. Az archív fotók, iratok, filmfelvételek a németországi levéltárakból származtak.

Marian Voicu, a Köztelevízió felelős szerkesztője, a Román Újságírók Nemzetközi Fórumának alelnöke az *EU és az újságírók* címmel tartott előadásában kritikusan fogalmazott azokkal szemben, akik bikkfanyelvet használnak a metaforák helyett. Különböző hazai és nemzetközi sajtóban megjelent anyagok, bemutatása által szemléltette, hogyan alakult az egyesülő Európa, hogyan tükröződött a sajtóban. Érdekes volt követni a közlési formát, a kifejezések árnyaltságát, hatékonyságát, az EU-s ismeretek birtoklását. Felvetette azt a kérdést, hogy a sajátos terminológiával rendelkező EU-s közlemények ne vegyenek-e fel hazai közlésben hivatalos bikkfanyelvet. Érdekes volt követni a kifejezési formák változását több évtizednyi fejlődésben, annak kapcsán, hogy meddig mehet el az újságíró az információ közlésében ahhoz, hogy írása az olvasó számára érdekes és érthető legyen. Az újságírónak föltétlenül ismernie kell az EU-s szakterminológiát, melyet úgy kell használnia, hogy az újságíró, vagy a hírt közlő tudósító megértesse az olvasóval vagy hallgatóval, mindazt, amit közöl.

Másfajta integrálódás – érzelmi integrálódás címmel Emil Hurezeanu politikai elemző, a Realitatea-Caţavencu kiadói csoport elnöke, a Team Europe tag-

---

ja tartott előadást. Sajátosan érdekes gondolatsort fogalmazott meg e témával kapcsolatban, amelyben messzemenően érvényesült az a nagy gyakorlat, amelyet mint közszereplő elsajátított különböző elektronikus formában sugárzott műfajokban. Rendkívül érdekesen hasonlította össze az uniós ember gondolkodását a hazai gondolkodás sajátosságaival.

A tréning egyik legérdekesebb előadása Eckstein-Kovács Péter elnöki tanácsos nevéhez fűződik. A gyakorlott politikus biztonságával vezette hallgatóságát a *Romániai nemzeti kisebbségek helyzete. A csatlakozás hatása* című előadásában. Egy fél szóval sem mondott többet annál, ami kellett ahhoz, hogy a sajtó emberei megértsék mindazt az üzenetet, amelyet úgy foglalhattak össze, hogy a nemzeti kisebbségek is cselekvő alkotó tagjai a Romániában élő közösségeknek. Ennek következtében minden becsületes állampolgár egyenlően becsülendő, hiszen értéket alkothat minden e tájon élő ember.
